ECLI:LV:AT:2023:0921.C29378421.10.S
Lieta Nr. C29378421, SKC-535/2023
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2023. gada 21. septembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Marika Senkāne, senatori Kaspars Balodis un Zane Pētersone

rakstveida procesā izskatīja civillietu apdrošināšanas AS „BALTA" prasībā pret SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" par zaudējumu atlīdzības piedziņu sakarā ar apdrošināšanas AS „BALTA" kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 11. janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Apdrošināšanas AS (turpmāk arī – AAS) „BALTA" cēlusi tiesā prasību pret SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 1., 1635., 1651., 1652., 1765., 1773., 1775., 1779., 1792., 2289., 2291. pantu, Dzīvokļa īpašuma likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktu, 10. panta pirmās daļas 7. punktu, Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 4., 6., 16. pantu, Apdrošināšanas līguma likuma 42. panta pirmo daļu, 45. panta pirmo daļu, likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50. pantu, Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 1. panta 8. punktu, Ministru kabineta 2010. gada 28. septembra noteikumu Nr. 907 „Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām" 3., 3.1., 6., 13. punktu, Ministru kabineta 2010. gada 28. septembra noteikumu Nr. 905 „Kārtība kādā tiek plānotas un organizētas ar dzīvojamās mājas renovāciju un rekonstrukciju saistītās darbības" 2., 3., 5., 11. punktu, Ministru kabineta 2017. gada 11. jūlija noteikumu Nr. 408 „Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" 1., 2. punktu, lūgts piedzīt no atbildētājas zaudējumu atlīdzību 6411,87 EUR, valsts nodevu 491,11 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,37 EUR un ar lietas vešanu saistītos izdevumus, kā arī atzīt prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos sešus procentus gadā no piedzītās zaudējumu atlīdzības summas.

Prasības pieteikumā norādīts, ka starp prasītāju un apdrošinājuma ņēmēju 2020. gada 10. septembrī noslēgts apdrošināšanas līgums par dzīvokļa /adrese A/, apdrošināšanu. Apdrošināšanas līguma darbības laikā 2021. gada 22. janvārī appludināts apdrošinātais dzīvoklis. Apsaimniekotāja sagatavotajā aktā norādīts, ka saliešana notikusi no ēkas koplietošanā esošajām komunikācijām. Prasītāja 2021. gada 17. februārī izmaksāja cietušajam atlīdzību par nodarītajiem zaudējumiem 6411,87 EUR, bet atbildētāja atteicās atlīdzināt prasītājas regresa prasību.

[2] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2022. gada 27. aprīļa spriedumu prasība apmierināta, piedzenot no atbildētājas prasītājas labā zaudējumu atlīdzību 6411,87 EUR, tiesas izdevumus 766,48 EUR un nosakot prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos sešus procentus gadā no piedzītās summas.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 11. janvāra spriedumu prasība noraidīta un no prasītājas atbildētājas labā piedzīti tiesas izdevumi 491,11 EUR.

Apelācijas instances tiesa spriedumā norādījusi, ka, izvērtējot Dzīvokļa īpašuma likuma 3. panta otrās daļas 2. punkta un 4. panta pirmās daļas 1. punkta noteikumus, secināms, ka inženierkomunikāciju piederību atsevišķam īpašumam vai kopīpašumam noteic tā atrašanās vieta un apstāklis, vai konkrētais elements ir funkcionāli nedalāmi saistīts ar dzīvojamās mājas ekspluatāciju.

Novērtējot karstā ūdens stāvvada ievadventiļa funkcionālo nozīmi, tiesa secinājusi, ka bojātais ievadventilis nav atzīstams par neatņemamu elementu karstā ūdens ūdensvada (stāvvada) funkcionēšanai, jo tā vienīgā funkcija ir nodrošināt piekļuvi stāvvadam no konkrētā dzīvokļa, tādēļ tas ir uzskatāms par atsevišķā īpašuma elementu. Tādējādi ievadventilis nav atzīstams par stāvvada sastāvdaļu, bez kuras stāvvada funkcionēšana nav iespējama. Proti, noslēdzot dzīvoklī izvietoto ievadventili, pārējo dzīvokļu nodrošināšana ar ūdens padevi netiek traucēta.

Ņemot vērā, ka lietā nav pierādīts, ka minētā ievadventiļa plīsuma vieta atrodas kopīpašumā esošajā daļā, nav pamata vērtējumam, vai zaudējumu nodarīšanā vainojama atbildētāja kā apsaimniekotāja.

[4] Par Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 11. janvāra spriedumu AAS „BALTA" iesniegusi kasācijas sūdzību, pārsūdzot to pilnā apjomā.

Kasācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] No sprieduma nav saprotams, pamatojoties uz kādam tiesību normām un kritērijiem, tiesa vērtējusi ievadventiļa funkcionālo nozīmi.

Pirmās instances tiesas secinājumi par lietas faktiskiem apstākļiem, t. sk. par ievadventiļa funkcionālo nozīmi, ir pamatoti ar tiesību normām un lietā esošo pierādījumu novērtējumu. Savukārt apelācijas instances tiesas secinājumi – vienīgi ar tiesas subjektīvo viedokli.

Apelācijas instances tiesa ir nepareizi un selektīvi novērtējusi pierādījumus un lietas faktiskos apstākļus, pārkāpjot Civilprocesa likuma 97., 193. pantu un neievērojot Senāta nolēmumos izteiktās atziņas.

Apelācijas instances tiesa faktiski nevērtēja lietā esošos pierādījumus. Atbildētājas 2021. gada 26. janvāra aktā par saliešanas rezultātā konstatētajiem bojājumiem pati atbildētāja norādījusi, ka bojājuma cēlonis ir ievadventiļa plīsums, un apsaimniekotāja no savas puses iedzīvotājus informējusi par nepieciešamību nomainīt inženierkomunikācijas. Faktiski tādējādi atbildētāja ir atzinusi, ka bojājuma vieta atrodas mājas koplietošanas komunikāciju daļā.

Bez ievērības atstāts fakts, ka atbildētājas pozīcija attiecībā uz bojājuma vietas stāvokli un atbildības robežām lietā nav konsekventa. Atbildētāja lietā izvirzījusi vairākās atšķirīgas versijas par stāvvada un ievadventiļu stāvokli, kā arī par atbildības jautājumu, cita starpā sniedzot lietā pierādījumus tam,

ka atbildētāja veikusi dzīvojamas mājas apskati. Minētais apstiprina, ka stāvvadu ievadventiļi atrodas apsaimniekotājas atbildības zonā.

[4.2] Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā Ministru kabineta 2015. gada 30. jūnija noteikumus Nr. 332 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 221-15 „Ēku iekšējais ūdensvads un kanalizācija"".

[4.3] Pārsūdzētais spriedums neatbilst tiesu praksei, proti, tiesu nolēmumos civillietās Nr. C29461915, C29326920, C29322620, C73615721, C29338921 un C30656519 izteiktajām atziņām.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā tas noteikts Civilprocesa likuma 473. panta pirmajā daļā, Senāts atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 11. janvāra spriedums ir atceļams.

[6] Senāts turpmāk norādīto apsvērumu dēļ piekrīt kasācijas sūdzības iesniedzējas argumentiem, kuros apstrīdēta apelācijas instances tiesas sprieduma atbilstība Civilprocesa likuma 193. panta piektajā daļā un 432. panta piektajā daļā noteiktajiem priekšrakstiem.

[6.1] Kasācijas sūdzībā pamatoti norādīts, ka apelācijas instances tiesa, taisot pirmās instances tiesai pretēju spriedumu, nav ievērojusi Civilprocesa likuma 432. panta piektās daļas noteikumus, kas prasa motivēt attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu.

Attieksmes pret pirmās instances tiesas spriedumu norādīšana ir ne vien apelācijas instances tiesas sprieduma īpatnība, bet arī šā sprieduma svarīga sastāvdaļa, jo atzinums par zemākā instancē izšķirtā strīda atšķirīgu risinājumu vienmēr prasa pārliecinošu pamatojumu (sk. *Senāta 2018. gada 27. jūlija sprieduma lietā Nr. SKC-158/2018, ECLI:LV:AT:2018:0727.C04392213.1.S, 8.2. punktu, 2022. gada 29. septembra sprieduma lietā Nr. SKC-813/2022, ECLI:LV:AT:2022:0929.C33417119.14.S, 9. punktu*).

Pirmās instances tiesa spriedumā sniegusi rūpīgu lietas materiālu un tiesību normu, t. sk. Ministru kabineta 2015. gada 30. jūnija noteikumu Nr. 332 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 221-15 „Ēku iekšējais ūdensvads un kanalizācija"" normu, kā arī lietas apstākļu vērtējumu, nonākot pie secinājuma, ka ievadventilis ir funkcionāli neatdalāms kopējās māju apkalpojošās inženierkomunikāciju sistēmas elements, jo ļauj tehniski noslēgt karstā ūdens padevi dzīvoklim. Vienlaikus tas neatrodas dzīvokļa īpašnieka varā – viņš pēc sava ieskata nav tiesīgs nedz nomainīt šo ventili, nedz pievienot to stāvvadam, jo šādas darbības iespējams veikt tikai, apsaimniekotājam centralizēti atslēdzot stāvvadu no karstā ūdens padeves.

[6.2] Rīgas apgabaltiesa savu attieksmi pret zemākās instances tiesas spriedumā ietvertajiem argumentiem ir izteikusi formāli, aprobežojoties ar vispārīgu apgalvojumu, ka tiesa ievadventiļa funkcionālo nozīmi vērtē atšķirīgi, un vienlaikus atzīstot, ka minētais nenorāda uz kļūdām zemākas instances tiesas vērtējumā.

[6.3] Tāpat secināms, ka apelācijas instances tiesas spriedums neatbilst Civilprocesa likuma 8., 97. panta un 193. panta piektās daļas noteikumiem, jo, kā Senāts jau iepriekš norādījis, tad no minētajām normām izriet pienākums pamatot spriedumu, sniedzot izvērstu un nepārprotamu juridisko argumentāciju, kurā atspoguļots konkrētā strīda atrisināšanai piemērojamo materiālo tiesību normu izvēles process, sākot ar lietā būtisku faktisko apstākļu noskaidrošanu, kas balstīta uz pierādījumu objektīvu novērtējumu to kopumā, un beidzot ar loģiskā secībā izdarīta gala slēdziena formulēšanu (sk. *Senāta 2018. gada 27. jūlija sprieduma lietā Nr. SKC-158/2018, ECLI:LV:AT:2018:0727.C04392213.1.S, 8.1. punktu).*

Lai gan pārbaudāmajā spriedumā ir citēts Dzīvokļa īpašuma likuma 3. panta otrās daļas 2. punkts un 4. panta pirmās daļas 1. punkts, tomēr tā skopā argumentācija nepārliecina nedz par pirmās instances tiesas spriedumā pieļautu tiesību normu kļūdainu interpretāciju vai apstākļu vērtējumu, nedz arī pārliecinoši pamato pašas apgabaltiesas izdarīto, būtībā pretējo secinājumu.

[7] Kā Senāts norādījis jau iepriekš, vērtējot objekta funkcionalitāti, (nedalāmu saistību ar mājas kopējo siltumapgādes sistēmu), kas ir priekšnoteikums secinājumu izdarīšanai par tā piederību atsevišķa dzīvokļa īpašuma vai daudzdzīvokļu mājas kopīpašuma daļai, kritērijs ir spēja objektu ekspluatēt patstāvīgi, neietekmējot kopīpašumā esošo mājas daļu. (sal. *Augstākās tiesas 2016. gada 24. maija sprieduma lietā Nr. SKC-108/2016 (C30751711) 8.2. punkts*).

Saskaņā ar augstākminēto apelācijas instances tiesas spriedumā izdarītie secinājumi šādu vērtējumu neatspoguļo, kā arī neatspēko pirmās instances tiesas sniegto izvērsto argumentāciju.

Pirmās instances tiesa rezultāta ziņā pamatoti atzinusi, ka ievadventilis ir nedalāmi saistīts ar kopīpašumā esošajām inženierkomunikācijām, proti, veido daļu no mājas kopējās karstā ūdens apgādes sistēmas. Savukārt, apgabaltiesa, lai arī pamatoti pievērsusies jautājumam par ievadventiļa iespējamo ietekmi uz karstā ūdenspadevi citos dzīvokļos, nav to pareizi novērtējusi.

Apgabaltiesa atzinusi, ka, noslēdzot dzīvoklī izvietotu ievadventili, pārējo dzīvokļu nodrošināšana ar ūdens padevi netiek traucēta. Tomēr būtiskākais jautājums, vai mājas kopējā karstā ūdensapgādes sistēma var pilnvērtīgi funkcionēt bez ievadventiļiem (ar bojātiem ievadventiļiem) dzīvokļos, palicis neatbildēts.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 30. jūnija noteikumu Nr. 332 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 221-15 „Ēku iekšējais ūdensvads un kanalizācija"" 118.8. apakšpunktu (kopsakarā ar 137. punktu) iekšējos ūdensvada tīklos noslēgarmatūra nepieciešama katra dzīvokļa ievadā. Minētās normas mērķis ir nodrošināt iespēju atslēgt ūdens padevi gadījumā, kad dzīvoklī (atsevišķajā īpašumā) esošajā ūdensvadā rodas bojājums vai ir nepieciešams veikt tā pārbūves darbus. Vienlaikus ievadventilis (proti, noslēgarmatūra) nodrošina iespēju šādos gadījumos turpināt ekspluatēt mājas kopējo ūdensapgādes sistēmu, tostarp nodrošināt karstā ūdens padevi citos dzīvokļos. Minētais faktiski nozīmē to, ka bez pilnvērtīgi funkcionējoša ievadventiļa mājas kopējās ūdensapgādes sistēmas normāla un netraucēta funkcionēšana nav iespējama.

[8] Iepriekš norādīto apsvērumu kopums ļauj secināt, ka apelācijas instances pieļautie materiāltiesisko un procesuālo normu pārkāpumi varēja novest pie lietas nepareiza iznākuma, tāpēc spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai.

[9] Atceļot spriedumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458. panta otro daļu AAS „BALTA" atmaksājama drošības nauda 300 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 2. punktu, Senāts

nosprieda

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 11. janvāra spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;
atmaksāt AAS „BALTA" drošības naudu 300 EUR (trīs simti *euro*).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore M. Senkāne Senators K. Balodis Senatore Z. Pētersone